euro | guidance

Билтен бр.
9

КАРИЈЕРА И МОБИЛНОСТ

- **Акредитоване обуке за каријерне практичаре**
- **Две године *Europass*-а**
- **Резултати 7. Националног *Euroguidance* такмичења**
- **Каријерне транзиције**
- **Европска година младих**
- **Интернационализација образовања**

2022/23

Нове иницијативе, вести и догађаји из области каријерног вођења у Србији и Европи

Електронска верзија овог билтена доступна је на сајту Euroguidence центра:
www.euroguidance.rs

ИМПРЕСУМ
БИЛТЕН „КАРИЈЕРА И МОБИЛНОСТ"
БР. 9 – НОВЕМБАР 2022.

БИЛТЕН НАЦИОНАЛНОГ ЦЕНТРА EUROGUIDANCE МРЕЖЕ У СРБИЈИ
УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:
Марко Банковић, Рамона Бацељ, Милена Мирић, Ведрана Марковић, Јована Павловић Радовановић, Горан Богуновић, Драгана Стојић, Весна Ботић, Даница Шћепановић, Марија Филиповић-Ожеговић, Софија Милогорић

ДИЗАЈН И ПРИПРЕМА ЗА ШТАМПУ:
Вања Весели

ЛЕКТУРА:
Јелена Лалић

ИЛУСТРАЦИЈЕ:
freepik.com

САДРЖАЈ

Драге колеге,

Пред Вама је девети број билтена „Каријера и мобилност" који традиционално доноси најновије информације о иницијативама и актуелним праксама у области каријерног вођења и саветовања и мобилности у Републици Србији и Европи. У овогодишњем Билтену можете прочитати више о улози каријерног вођења и саветовања у транзиционим периодима током образовања и рада – како кроз интервју са др Ивом Черња Рајтер са Одсека за психологију Свеучилишта у Загребу, тако и кроз вести о одржаним догађајима и актуелним праксама које се тичу подршке особама током каријерних транзиција. Билтен обилује и информацијама о новинама у области КВиС – догађајима, пројектима, објављеним публикацијама како од стране *Euroguidance* центра и мреже тако и различитих других актера активних у области КВиС у Србији али и широм света. Наравно, ту су и резултати најновијег, седмог по реду, *Euroguidance* такмичења добрих пракси у области КВиС.

У делу посвећеном мобилности представљена је нова иницијатива - Европска година младих, као и новине у новом Еразмус+ програму намењене студентима, младима али и њиховим наставницима, омладинским радницима и многим другима. У овом делу можете прочитати нешто више и о активностима које континуирано подстичу интернационализацију високог образовања у Србији, као и о новинама у *Europass*-у.

Као и претходних осам година, Билтен смо писали у намери да пружимо актуелне и корисне информације у области КВиС и мобилности за које се надамо да могу послужити као водич и инспирација за даље унапређење ових важних области. У ишчекивању неких нових иницијатива и примера добрих пракси, срдачно Вас поздрављамо.

***Тим Euroguidance* центра**

ВЕСТИ ИЗ *EUROGUIDANCE* ЦЕНТРА У СРБИЈИ

АКРЕДИТОВАНЕ ОБУКЕ *EUROGUIDANCE* И *EUROPASS* ЦЕНТРА 3
ДЕВЕТА *EUROGUIDANCE* КОНФЕРЕНЦИЈА 7
ДЕСЕТА *EUROGUIDANCE* КОНФЕРЕНЦИЈА 8
СЕДМО НАЦИОНАЛНО ТАКМИЧЕЊЕ У ОБЛАСТИ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА 9
ТСА СЕМИНАР О КАРИЈЕРНИМ ТРАНЗИЦИЈАМА 11

КАРИЈЕРНО ВОЂЕЊЕ И САВЕТОВАЊЕ - НОВОСТИ И ДОГАЂАЈИ

ИЗВЕШТАЈ О ПРЕГЛЕДУ НАЦИОНАЛНОГ СИСТЕМА ПОДРШКЕ КАРИЈЕРНОМ РАЗВОЈУ У СРБИЈИ 15
КАРИЈЕРНЕ ТРАНЗИЦИЈЕ - ИНТЕРВЈУ СА ИВОМ ЧЕРЊА РАЈТЕР 23
ГОДИНА ЈУБИЛЕЈА 25

МОБИЛНОСТ

ЕВРОПСКА ГОДИНА МЛАДИХ 27
ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА ОБРАЗОВАЊА 29
EUROPASS ЦЕНТАР 32

ВЕСТИ ИЗ *EUROGUIDANCE* ЦЕНТРА У СРБИЈИ

СЕДАМ ОБУКА *EUROGUIDANCE* И *EUROPASS* ЦЕНТРА АКРЕДИТОВАНИХ ЗА ШКОЛСКУ 2022/23, 2023/24. И 2024/25. ГОДИНУ

У процесу акредитације програма сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника за школску 2022/2023, 2023/2024. и 2024/2025. годину, Завод за унапређивање образовања и васпитања (ЗУОВ) акредитовао је следеће обуке *Euroguidance* и *Europass* центра:

Развијање активности каријерног вођења и саветовања (КВиС) у програмима образовања одраслих, једнодневна, непосредна обука (8 бодова, кат.бр.155);
Развијање активности професионалне оријентације (ПО) у основној школи (једнодневна, непосредна обука, 8 бодова, кат.бр. 156);
Унапређење квалитета активности каријерног вођења кроз ефикасно планирање рада тима за каријерно вођење и саветовање / професионалну оријентацију (једнодневна, непосредна обука, 8 бодова, кат.бр. 195);
Унапређење компетенција наставника и стручних сарадника за спровођење активности каријерног вођења и саветовања (онлајн обука);
Каријерно вођење и саветовање у средњој школи (једнодневна, непосредна обука, 8 бодова, кат.бр. 78);
Припрема ученика за тржиште рада – самопроцена вештина и представљање послодавцима (једнодневна, непосредна бодова, 8 бодова, кат.бр. 70);
Каријерно информисање ученика и европски *Europass* алати за представљање вештина и знања (онлајн обука, 12 бодова, кат.бр. 79).

У претходном периоду акредитације, кроз обуке *Euroguidance* и *Europass* центра усмерене на унапређење компетенција наставника и стручних сарадника који у оквиру школских тимова спроводе активности КВиС, успешно је прошло више од 500 учесника. Будући да се показало да за овим обукама и даље постоји изражено интересовање и потреба, реакредитоване су и поново доступне свим каријерним практичарима који раде у школском контексту.

Поред наведених обука, овом приликом представљамо вам и две нове обуке *Euroguidance* центра, креиране у складу са потребама каријерних практичара који раде са корисницима у области основношколског образовања и образовања одраслих.

Развијање активности каријерног вођења и саветовања (КВиС) у програмима образовања одраслих

Током једнодневне обуке, наставници, стручни сарадници и други запослени у установи која пружа услуге образовања одраслих, имаће прилику да сазнају више о основним појмовима из области каријерног вођења и саветовања (КВиС) и улози активности КВиС у образовним програмима за одрасле. Такође током обуке, учесници ће имати прилику да сазнају више о смерницама за креирање и извођење активности и ресурсима који су им на располагању, доступним на европском и националном нивоу. Моћи ће да се додатно упознају и са Правилником о стандардима услуга КВИС и да планирају начин примене истог у својој установи/организацији.

Након обуке, учесници ће моћи да препознају у којим областима свог рада се већ баве темом КВиС, како КВиС активности могу да им буду подршка у наставном процесу и у ком делу програма који спроводе могу да развију нове активности за своје полазнике.

Развијање активности професионалне оријентације (ПО) у основној школи

Током једнодневне обуке, наставници разредне и предметне наставе, педагошки асистенти и стручни сарадници у основној школи, као и наставници у школи за образовање ученика са сметњама у развоју, имаће прилику да сазнају више о појму професионалне оријентације и другим основним појмовима у овој области. Имаће прилику да препознају значај активности ПО за прелазак на наредни ниво образовања. Такође током обуке, учесници ће имати прилику да се припреме за спровођење активности ПО кроз примену и/или прилагођавање приказаних примера активности у конкретним школама у којима раде. Затим ће моћи да сазнају више о додатним ресурсима у области ПО на националном и европском нивоу, а они им могу бити од користи у даљем професионалном усавршавању и другим услугама у заједници на које могу упутити ученике у вези са активностима ПО.

Учешће на свим обукама *Euroguidance* и *Europass* центра је бесплатно, а све информације можете пронаћи на веб-сајту *Euroguidance* центра.

https://euroguidance.rs/

europass

euro | guidance

ПОДРШКА КАРИЈЕРНИМ ПРАКТИЧАРИМА У СИСТЕМУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

У склопу активности подршке каријерним практичарима, Фондација Темпус, кроз активности *EPALE* националног тима за подршку и националног центра *Euroguidance* мреже, спроводи обуку за унапређење компетенција каријерних практичара који раде са особама из осетљивих група.

Током обуке, која је акредитована као програм у области *Развој општих компетенција у социјалној заштити,* учесници имају прилику да сазнају нешто више о активностима каријерног вођења и саветовања у програмима социјалне заштите, те смерницама за осмишљавање и извођење активности у односу на потребе циљне групе и доступним ресурсима на европском и националном нивоу.

Кроз различите облике индивидуалног и групног рада, каријерни практичари имају могућност да размене искуства, примере добре праксе и предлоге за унапређење рада са циљним групама, а сарадњу, уколико желе, могу наставити ангажовањем на *EPALE* платформи.

Фондација Темпус – *Euroguidance* центар у Србији и у наредном периоду наставља са реализацијом обука за каријерне практичаре у области социјалне заштите, а информације о наредним терминима и месту извођења обука доступне су на веб-сајту **epale.ec.europa.eu/sr.**

ОБЈАВЉЕН ПРЕВОД ПУБЛИКАЦИЈЕ WATCH О ПРЕВЕНЦИЈИ ОСИПАЊА ОДРАСЛИХ ИЗ ОБРАЗОВНОГ СИСТЕМА

Фондација Темпус уз подршку EPALE националног тима за подршку и националног центра *Euroguidance* мреже објавила је издање приручника из области образовања одраслих на српском језику под називом „*WATCH* – Које алтернативе постоје? Размишљање – превазилажење – надање". Основни циљ програма јесте превенција осипања одраслих из образовног система, а сâм приручник осмишљен је тако да садржи главне теме и материјал за рад са одраслим полазницима, идеје за спровођење групних и индивидуалних активности, те различите инструменте за процену.

Публикација је препозната као веома користан алат и водич за практичаре који раде са одраслим полазницима са ниским квалификацијама и одраслима код којих постоји тенденција ка напуштању програма образовања. Ауторке публикације истакнуте су каријерне саветнице са Исланда – Ана Сигурдотир, Бјерг Биргисдотир и Сигрид Хулда Јоунсдотир, које су развиле и истоимени програм, представљен на дводневној обуци у Београду у марту 2022. године. Скоро 30 учесника обуке из различитих градова Србије имало је прилику да се кроз теоријски и практичан рад упозна са методама и техникама које могу подстаћи укључивање одраслих полазника у процес образовања, како би се избегло осипање, односно напуштање образовања и поспешило задржавање одраслих полазника у обукама и програмима едукације. Радионице су такође дале простора учесницима да поделе своја искуства и проблеме са којима се сусрећу, као и да упореде своју праксу и начин мотивисања корисника са којима раде у складу са приступом и методама представљеним у *WATCH* приручнику.

Како би овај алат био доступан свим практичарима у заједници за образовање одраслих и осталим заинтересованим појединцима, објављен је и у електронској форми и доступан је за читање и преузимање на линку: **epale.ec.europa.eu/sr/resource-centre/content/watch-priruchnik-za-fasilitatore-koji-podrzhavaju-uchenike-u-grupi.**

АКТИВНОСТИ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА ЗАВРШНИХ РАЗРЕДА

Фондација Темпус, у склопу активности националног центра *Euroguidance* мреже и Инфо центра, организује различите активности у циљу пружања подршке ученицима завршних разреда основних и средњих школа при преласку на наредни ниво образовања – средњу школу, односно факултет или високу школу.

Активности подршке ученицима укључују:

- Радионице и вебинаре за ученике завршних разреда у вези са избором студијског програма / средње школе кроз стицање увида у личне вештине и интересовања, те упознавање са занимањима, образовним и каријерним могућностима;
- Радионице за ученике завршних разреда на тему превазилажења треме која се може јавити приликом полагања пријемног/завршног испита;
- Радионице на тему израде радне биографије (CV) намењене средњошколцима који након средње школе желе да ступе у свет рада или им је CV потребан као део пријаве за упис и/или пријаве за стипендију;
- Индивидуалне консултације – разговоре са психологом/педагогом након којих ученици могу да стекну јаснију слику где се налазе у процесу доношења одлуке о наставку школовања и формирају план активности за даље спровођење одлуке;
- Вебинаре за родитеље о томе како подржати дете у процесу доношења одлуке о избору занимања и припреми завршног/пријемног испита.

У школској 2021/22, кроз активности подршке ученицима завршних разреда, прошло је преко 1200 ученика из више основних и средњих школа у Србији.

У складу са променљивом епидемиолошком ситуацијом, прилагођавале су се и активности подршке ученицима које су реализоване. Тако су, уз вебинаре и онлајн радионице, радионице за ученике реализоване и уживо, на позив саме школе.

Такође, услед израженог интересовања за тему израде радне биографије, истраживања каријерних опција и превазилажења треме током пријемног/завршног испита, реализован је и низ онлајн радионица за школе које су се пријавиле за додатне термине због већег броја заинтересованих ученика.

У наредном периоду, Фондација Темпус континуирано наставља да спроводи активности у циљу подршке ученицима завршних разреда. Сви заинтересовани ученици и родитељи, као и одељења у оквиру редовних активности школских КВиС/ПО тимова, могу се пријавити за учешће попуњавањем електронског формулара, а распоред термина и пријавни формулари могу се пронаћи на веб-сајту **https://www.obrazovanje.rs/upis.**

ОБРАЗОВАЊЕ.рс

ДЕВЕТА *EUROGUIDANCE* КОНФЕРЕНЦИЈА

Девета *Euroguidance* конференција ,,Каријерно вођење и саветовање у Републици Србији и Европи“ одржана је у онлајн формату 25. и 26. октобра 2021. године у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја и Министарством омладине и спорта. Догађај је окупио око 200 учесника – наставника и стручних сарадника из основних и средњих школа, саветника Националне службе за запошљавање, представника омладинског сектора, као и представника академске заједнице и центара за развој каријере и других стручњака и практичара који се баве облашћу каријерног вођења и саветовања.

Национална конференција била је одлична прилика за размену информација и унапређење сарадње свих актера у систему каријерног вођења и саветовања (КВиС) у Републици Србији.

Шесту годину заредом, на конференцији су свечано проглашени носиоци награда и признања на Националном такмичењу у области каријерног вођења и саветовања, а током виртуелне постер сесије, учесници конференције имали су прилику да се детаљније упознају са награђеним примерима.

Представници Европске комисије представили су учесницима конференције новине у *Europass* мрежи, а проф. др Мери МекМахон са Универзитета из Квинсленда у Аустралији говорила је о факторима који утичу на развој каријере. Током конференције, организована је и панел дискусија, на којој су различити актери у области КВиС – представници Националне службе за запошљавање, ГИЗ-а и Београдске отворене школе, говорили о потребама корисника, изазовима и начинима унапређења услуга у области каријерног информисања и саветовања.

ОДРЖАНА ЈУБИЛАРНА ДЕСЕТА EUROGUIDANCE КОНФЕРЕНЦИЈА

Јубиларна десета *Euroguidance* конференција „Каријерно вођење и саветовање у Републици Србији и Европи” одржана је 12. октобра 2022. године у хибридном формату и окупила око 120 учесника из различитих сектора.

На отварању конференције, присутнима су се обратили господин Александар Јовић, помоћник министра за међународну сарадњу и европске интеграције из Министарства просвете, науке и технолошког развоја, госпођа Снежана Клашња, саветница министра за спорт и омладину, као и заменица управитеља Фондације Темпус, Софија Дукић.

На конференцији су представљене актуелности и иновације, као и примери добре праксе у области каријерног вођења и саветовања из Србије и других европских земаља. Национална експерткиња Јелена Манић-Радоичић и Флориан Кадлез из Европске фондације за обуке представили су извештај у погледу националних система подршке развоју каријере спроведену у земљама Западног Балкана, а представница *CEDEFOP*-а,Синтија Харисон Виљалба, представила је нову *CareersNet* студију.

Татијана Глишић Милутиновић из Агенције за квалификације, Јелена Стефановић испред пројекта Знањем до посла, Јелена Кљајић из Националне службе за запошљавање и Дејана Лазић из Центра за развој каријере и саветовање студената Универзитета у Београду у оквиру панел дискусије говориле су о стандардима компетенција каријерних практичара у Србији, а Димитрис Гаитанис представио је национални оквир квалификација за каријерне практичаре у Грчкој.

Марко Банковић, помоћник управитеља Фондације Темпус, представио је учесницима актуелности и новине у оквиру *Euroguidance* и *Europass* мреже, а Александра Ђуровић из Београдске отворене школе говорила је о онлајн курсу за студенте и обуци за запослене креираним у оквиру Еразмус+ пројекта „*CONNECT* - Повезивање каријерног вођења и саветовања и развоја људских ресурса у компанијама кроз високо образовање и обуке”.

Презентације говорника, као и други корисни ресурси, доступни су на **веб-сајту *Euroguidance* центра.**

Видео снимак конференције можете погледати **на *YouTube* каналу Фондације Темпус,** а фотографије са догађаја доступне су на **фејсбук страници Фондације Темпус.**

СЕДМО НАЦИОНАЛНО ТАКМИЧЕЊЕ У ОБЛАСТИ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА

На конкурс за Национално *Euroguidance* такмичење, који је ове године био отворен од 25. маја до 10. септембра, пристигло је укупно 16 пријава.

Евалуацију пријава и коначну одлуку о резултатима донела је Комисија коју су чинили представници Министарства омладине и спорта, Агенције за квалификације,

Београдске отворене школе, *Euroguidance* центара из Хрватске и Црне Горе, те Фондације Темпус.

Након прегледа и процене свих пристиглих пријава, установљено је следеће:

- **Прва награда** додељена је пракси под називом *"Оспособљавање за запошљавање корисница услуге социјалне заштите – Сигурне куће"*, организације Каритас Зрењанин
- **Друга награда** додељена је пракси под називом *"Интерни сајам запошљавања"*, Средње стручне школе из Крагујевца
- **Трећа награда** додељена је пракси под називом *„Унапређење запошљивости младих кроз радне праксе“*, организације УНИЦЕФ Србија.

Признања су додељена праксама *"Каријера 4.0"* коју је спровела организација Иницијатива *"Дигитална Србија"* за посебан допринос у погледу менторског рада са талентованим ученицима и пракси *"MY JOB, MY FUTURE* (Мој посао, моја будућност)" коју је спровела Хемијско-прехрамбена технолошка школа из Београда за посебан допринос у виду препознавања могућности коришћења *eTwinning* платформе за активности каријерног вођења и саветовања.

Похвалнице су додељене пракси *"Моје предузеће"* ОШ "Петар Петровић Његош" из Зрењанина, за креативност у реализацији активности и подршку каријерном развоју ученика млађег узраста и пракси под називом *"Пронађи свој каријерни код"* Техничке школе из Књажевца, за обједињавање различитих ресурса у циљу креирања активности у области каријерног вођења и саветовања.

ПРВА НАГРАДА

***"Оспособљавање за запошљавање корисница услуге социјалне заштите – Сигурне куће"*, Каритас Зрењанин**

Оспособљавање за запошљавање корисница услуге социјалне заштите - Сигурне куће је услуга каријерног вођења и саветовања креирана за жене жртве насиља и трговине људима које бораве у Сигурној кући. У оквиру програма са корисницама се, кроз низ радионица, радило на разумевању значаја личних карактеристика за професионални развој, идентификовању знања, вештина и способности, увиђању могућности на тржишту рада, остваривању контакта са послодавцима и разумевању значаја одржања запошљивости, те информисању о додатним могућностима подршке. Основни циљ програма био је оспособљавање корисница за самостално тражење запослења, како би успоставиле самосталан живот након изласка из система социјалне заштите. У склопу програма, креиран је и Приручник за реализацију услуге који садржи детаљан опис свих активности са коришћеним алатима, што отвара могућност за спровођење програма у другим установама које раде са наведеном циљном групом.

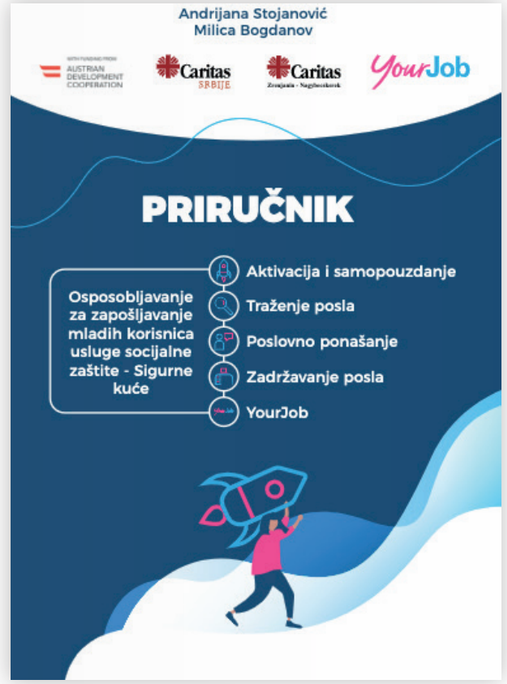

ДРУГА НАГРАДА

***"Интерни сајам запошљавања"*, Средња стручна школа Крагујевац**

Програм *Интерни сајам запошљавања* осмислио је и спровео тим за КВиС Средње стручне школе из Крагујевца са циљем да се ученицима завршних разреда пружи прилика да се упознају са компанијама, привредом града и могућностима за запошљавање, те им се олакшала транзиција из света образовања на тржиште рада. Ученици су кроз радионичарски рад учили како да напишу радну биографију и представе се послодавцима – представницима локалних компанија који су се као излагачи представили на сајму запошљавања који је организован у просторијама школе

ТРЕЋА НАГРАДА

***„Унапређење запошљивости младих кроз радне праксе“*, УНИЦЕФ Србија**

Програм *Унапређење запошљивости младих кроз радне праксе* осмишљен је у циљу едукације и пружања прилике за радну праксу младима до 30 година који се не школују, не обучавају, нису запослени, а стекли су средњи, виши или високи степен стручне спреме, као и основно образовање. У оквиру програма, креирана је и онлајн платформа "Бирам успех" која омогућава брзу и једноставну пријаву практиканата и послодаваца са идејом да се обезбеди ефикасан процес њиховог упаривања и повезивања по кључним критеријумима за реализацију радних пракси

У БЕОГРАДУ ОДРЖАН МЕЂУНАРОДНИ ДОГАЂАЈ „ТРАНЗИЦИЈЕ У ОБРАЗОВАЊУ – УЛОГА КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА“

У организацији Фондације Темпус, 15. и 16. септембра 2022. године у Београду је одржан TCA догађај „Транзиције у образовању – улога каријерног вођења".

TCA активности (*Training and Cooperation Activities*) међународне су активности (семинари, обуке, конференције, истраживања) и саставни су део Еразмус+ програма, а служе успостављању контаката и партнерстава за нове пројекте, али и размени добрих пракси између актера у различитим секторима.

Дводневни семинар „Транзиције у образовању – улога каријерног вођења" окупио је преко 20 практичара из 10 земаља и обухватио стручна излагања и интерактивне радионице. Учесници су имали прилику да сазнају нешто више о заједничким карактеристикама, те специфичним потребама корисника у транзицијама кроз различите нивое образовања, те да поделе сопствена искуства у раду.

Дубравка Михајловић са Одељења за андрагогију Универзитета у Београду говорила је о специфичностима и образовним потребама у контексту образовања одраслих. О каријерној зрелости и компетенцијама неопходним за доношење адекватних каријерних одлука говорила је Ива Черња Рајтер са Одељења за психологију Универзитета у Загребу, док је Адриан Опре са Одељења за психологију Универзитета у Клужу, Румунија, представио значај социо-емоционалног приступа приликом доношења одлука у периодима транзиције кроз различите нивое образовања.

Кроз интерактивне радионице, учесници семинара имали су прилику да се повежу са колегама каријерним практичарима из других земаља Европе и размене примере добре праксе, те да кроз групни рад сарађују на осмишљавању пројектних активности.

Прекогранични семинар у Летонији, од 7. до 9. новембра 2022. године

Као део заједничких активности *Euroguidance* мреже од 2005. године, организују се прекогранични семинари (*Cross-Border Seminars*) у циљу подстицања сарадње, међусобног умрежавања и размене искустава међу каријерним практичарима, те стручњацима и доносиоцима одука у области КВиС. У односу на актуелне теме у области КВиС, кроз радионичарски рад експерти из једанаест земаља учесница представљају иновације и примере добре праксе у области КВиС.

Овогодишњи прекогранични семинар одржаће се од 7. до 9. новембра 2022. године у Риги, Летонија, под називом *"Hope in times of uncertainty"*.

Тема овогодишњег прекограничног семинара односи се на различитите приступе које каријерни практичари користе у циљу пружања подршке корисницима у превазилажењу несигурности приликом доношења каријерних одлука, као и начине на које каријерни практичари излазе на крај са стресом проузрокованим честим променама, новинама и изазовима у пословном окружењу.

У оквиру семинара биће представљени и резултати анкете на тему превазилажења стреса и несигурности приликом доношења каријерних одлука. У анкети су учествовали и каријерни практичари из Србије.

НОВОСТИ И ДОГАЂАЈИ У ОБЛАСТИ

Унапређивање квалитета услуга КВиС – стицање статуса ЈПОА образовања одраслих за активност пружања услуга КВиС

Агенција за квалификације (АЗК) акредитује програме за пружање услуга каријерног вођења и саветовања и даје одобрење статуса ЈПОА (јавно признатог организатора активности) заинтересованим организацијама за спровођење активности КВиС. У циљу даљег унапређивања квалитета услуга каријерног вођења и саветовања, Агенција за квалификације формирала је и координисала радну групу састављену од представника релевантних институција и тела, представника цивилног сектора у области образовања, запошљавања и омладинских политика, као и пројеката ЕУ. У раду радне групе учествовали су и представници *Euroguidance* центра.

У претходном периоду, радна група је кроз низ састанака учествовала и дала значајан допринос у припреми документа програма, захтева и Упутства за стицање статуса ЈПОА образовања одраслих за активност пружања услуга КВиС. Подршку у целокупном процесу пружила је Влада Швајцарске у оквиру програма „Знањем до посла – Е2Е".

Као резултат рада на овој теми, објављена су документа на сајту Агенције за квалификације, доступна за преузимање на линку: **azk.gov.rs/?page_id=75500.** Више о самом ЈПОА центру, његовој улози и прописима у овој области, можете прочитати на сајту Агенције за квалификације на линку: **azk.gov.rs/?page_id=75150.**

У наредном периоду, радна група наставља рад кроз израду профила компетенција за каријерне практичаре.

Одржан седми Сајам школских КВиС тимова

У организацији Београдске отворене школе (БОШ) кроз партнерство са пројектом „Кока-кола — подршка младима", 30. новембра 2021. године, преко Зум платформе, одржан је седми Сајам школских КВиС тимова.

На Сајму је учествовало 12 школских тимова за каријерно вођење и саветовање из средњих школа у Бачу, Књажевцу, Руском Крстуру, Великој Плани, Нишу, Београду, Крагујевцу, Сечњу, Панчеву и Бајиној Башти, који су представили најважније активности које спроводе у својим школама у циљу унапређивања вештина управљања каријером код ученика.

Награду у категорији активности каријерног вођења и саветовања у раду са ученицима из осетљивих група освојила је Пољопривредна школа из Бача. У категорији дигиталних иновација у области каријерног вођења и саветовања награда је додељена Основној и средњој школи са домом ученика „Петро Кузмјак" из Руског Крстура, док је награда у категорији сарадње са пословним сектором припала Средњој стручној школи из Крагујевца. Посебна награда за школу код које се препознаје потенцијал за развој КВиС, додељена је Гимназији „Јосиф Панчић" из Бајине Баште.

Одржан први Виртуелни сајам образовања за ученике средњих школа

Универзитет у Београду организовао је први Виртуелни онлајн сајам за ученике средњих школа у Србији 29. и 30. марта 2022. године. Сви факултети Универзитета у Београду путем Зум платформе представили су матурантима своје студијске програме, након чега су у „Зум собама" студенти имали прилику да добију одговоре на додатна питања у вези са студентским програмима и другим питањима која се тичу студирања. Више о догађају доступно је на веб-сајту Универзитета у Београду (**bg.ac.rs/sr/virtuelnisajam.php**).

Представљен Извештај о прегледу националног система подршке каријерном развоју у Србији у организацији Европске фондације за обуку

Европска фондација за обуку (*European Training Foundation - ETF*) је специјализована агенција Европске уније која, годинама уназад, доприноси развоју тржишта рада и система образовања и обука у партнерским земљама ЕУ. Током 2021/2022. године, ЕТФ је, у сарадњи са Међународном организацијом рада (*International Labour Organization – ILO*), спровео преглед националних система подршке развоју каријере у свим земљама Западног Балкана – преглед покрива целоживотно каријерно вођење за све, образовање о каријери, подршку развоју каријере за запослене и бројне друге области. Поменути Извештај доступан је на линку: **etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/developing-national-career-development-support-systems.**

У том смислу, за Србију је ангажована Јелена Манић Радојичић као ЕТФ национални стручњак за потребе састављања нацрта извештаја који би обухватио различите аспекте подршке каријерном развоју када је реч о нашој земљи – главне услуге и активности, прописе, актере, начине сарадње, финансирање, те праћење и евалуацију. Извештај је представљен на онлајн састанку у априлу 2022. године, коме су, осим представника ЕТФ-а, присуствовали и представници Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, као и представници европске *Euroguidance* мреже. Осим представљања кључних налаза, идентификоване су и приоритетне области за развој у нашој земљи о којима је нешто детаљније дискутовано на самом састанку.

Материјал са састанка, односно презентације представника доступне су на српском и енглеском језику на сајту ЕТФ-а, на линку: **etf.europa.eu/en/news-and-events/events/validation-event-national-career-development-support-system-serbia.**

Остале публикације које се односе на политике и праксе у Србији на тему професионалног и каријерног развоја, доступне су на поменутом сајту у секцији на следећем линку: **etf.europa.eu/en/regions-and-countries/countries/serbia.**

Европске иницијативе у вези са стручним усавршавањем – микрокреденцијали и индивидуални налози за учење

У контексту брзих и континуираних промена у технологијама и индустријама, а самим тим и на тржишту рада, испољавају се и промене у односу на потребе корисника у области учења, образовања и развоја каријере. Сходно томе, како би се задржало старо и/или стекло ново запослење, све чешће се јавља потреба за додатним стручним усавршавањем корисника активних на тржишту рада, које превазилази оквире иницијалног образовања што су формалним школовањем стекли. Осим тога, сведоци смо и промена у области дигитализације, појаве „зелених послова“, те демографских транзиција.

Полазећи од претходно наведеног, на европском нивоу су током јуна месеца усвојене две важне препоруке које могу бити од помоћи при суочавању са поменутим изазовима. У питању су *Препорука о индивидуалним налозима за учење* и *Препорука о микрокреденцијалима*.

Индивидуални налози за учење (*Individual Learning Accounts*) представљају иницијативу која би омогућила што већу доступност стручног усавршавања и обука у циљу професионалног развоја и веће проходности кроз тржиште рада. Наведена иницијатива предлаже издвајање јавних буџетских средстава која би грађани из различитих циљних група (запослени, самозапослени, активни у атипичним облицима рада, незапослени и лица ван радне снаге) могли да користе у циљу развоја компетенција и стицања вештина које би им могле бити од користи у различитим периодима каријере. Више о Препоруци можете прочитати овде: **consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/16/council-recommendation-on-individual-learning-accounts-to-boost-training-of-working-age-adults/**

Када је реч о **микрокреденцијалима** (*micro-credentials*), они доприносе развоју вештина и компетенција кроз различите образовне формате који не захтевају дуже временске периоде учења, попут онлајн курсева, кратких обука, семинара и других облика кратких образовних програма. Микрокреденцијали признају стечене исходе учења и на флексибилан, циљани начин подржавају особе да развију знања, вештине и компетенције потребне за лични и професионални развој. Више о Препоруци можете прочитати овде: **consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/16/council-recommends-european-approach-to-micro-credentials.**

Заједничка за обе иницијативе јесте подршка инклузивности и омогућавање што већем броју људи да стекну вештине и знања која су им потребне током живота. Више о европским иницијативама у погледу стручног усавршавања можете сазнати на линку: **digital-skills-jobs.europa.eu/en/latest/news/individual-learning-accounts-and-microcredentials-two-new-european-commission-proposals.**

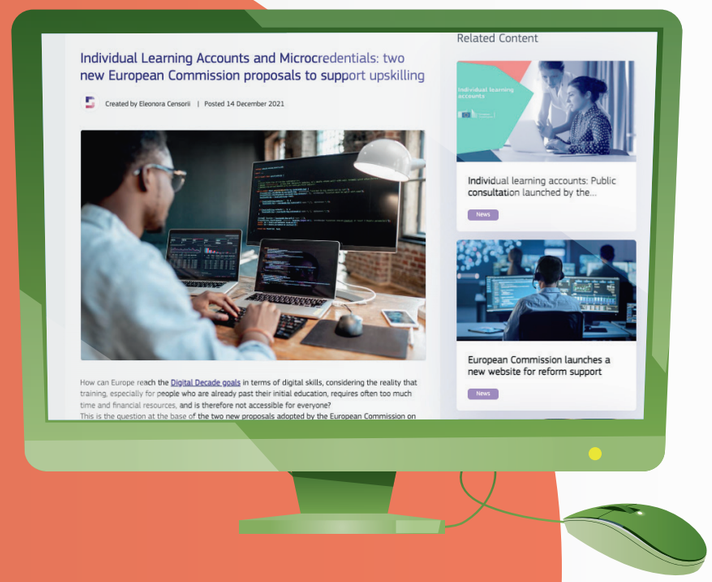

CareersNet публикација о значају дигиталних транзиција за целоживотно вођење

CareersNet мрежа представила је публикацију „Дигиталне транзиције у целоживотном вођењу", која говори о значају дигитализације услуга КВиС, као и континуираног усавршавања и адаптације каријерних практичара како би се што адекватније одговорило на различите изазове услед брзих и честих промена у дигиталном свету, као и на тржишту рада. Публикација на енглеском језику доступна је на веб-сајту *CEDEFOP*-а: **cedefop.europa.eu/en/publications/6202**

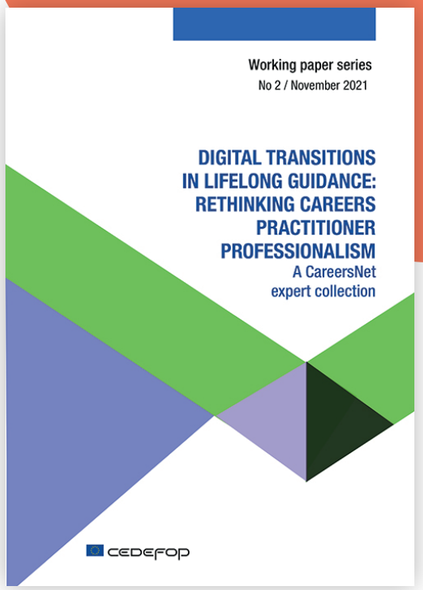

CEDEFOP публикација о значају каријерног вођења и саветовања у смањењу фактора ризика од раног напуштања школовања

Европски центар за развој стручног усавршавања – *CEDEFOP* представио је публикацију „Улога каријерног вођења и саветовања у смањењу фактора ризика од раног напуштања образовања". У публикацији су представљени резултати студије која је спроведена у периоду од 2011. до 2020. године у више земаља Европе. Дате су смернице и алати за каријерне практичаре који пружају подршку корисницима у погледу доношења каријерних одлука у периодима транзиција кроз различите нивое образовања, као и преласку из образовања на тржиште рада. Улога каријерног вођења и саветовања, те подршка каријерних практичара корисницима у осетљивим периодима транзиција истакнута је као изузетно важан ресурс у циљу превенције осипања и раног напуштања школовања.

Публикација на енглеском језику доступна је на веб-сајту *CEDEFOP*-а: **cedefop.europa.eu/en/tools/vet-toolkit-tackling-early-leaving/resources/role-guidance-and-counselling-minimising-risk-factors-early-leaving**

Представљена *CEDEFOP* публикација о значају континуираног професионалног развоја каријерних практичара

У оквиру публикације „Нови поглед на професионализам каријерних практичара" Европског центра за развој стручног усавршавања – *CEDEFOP*, представљене су кључне компетенције неопходне каријерним практичарима како би што адекватније одговорили на потребе корисника у складу са континуираним социо-економским и дигитално-технолошким променама. У публикацији се говори, не само о значају континуираног стручног усавршавања каријерних практичара, како би редовно били у контакту са новим тенденцијама и иновацијама у области КВиС, већ и о значају унапређења социјалних и дигиталних вештина, неопходних за адекватно спровођење и унапређење КВиС услуга и активности. Публикација на енглеском језику доступна је на линку: **cedefop.europa.eu/files/9161_en.pdf**

CEDEFOP

The role of guidance and counselling in minimising risk factors to early leaving from education and training in Europe

Irene Psifidou, Nikolaos Mouratoglou & Alexandra Farazouli

IAEVG конференција

У октобру 2021. године, у онлајн формату, одржана је 44. *IAEVG* конференција. Каријерни практичари и истраживачи из свих крајева света приказали су овом приликом преко 80 примера добре праксе и научних радова у области развоја потенцијала и КВиС.

Кроз радионицу представника *Euroguidance* центра у Естонији „Каријерно вођење без родних стереотипа: теорија, пракса и дигитални алати", учесници су имали прилику да сазнају више о утицају родних стереотипа на избор каријерног пута, те да размене искуства о томе како би каријерни практичари могли да подрже кориснике у превазилажењу родних стереотипа приликом доношења каријерних одлука.

Представнице Фондације Темпус – *Euroguidance* центра у Србији одржале су предавање о значају „Подршке развоју компетенција каријерних практичара кроз семинаре и алате за саморефлексију", те пружиле увид у националне стандарде каријерног вођења и саветовања и начин на које поменути стандарди помажу практичарима у развоју и унапређењу услуга у области КВиС.

Више о 44. конференцији можете сазнати овде: **iaevgconference2020.lv/.**

Наредна, 45. конференција, одржаће се ове године од 6. до 8. децембра у хибридном формату у Сеулу, Јужна Кореја, а како је најављено, главне теме којима ће се бавити односе се на прилагођавање и унапређење КВиС услуга и активности у складу са социо-економским променама насталим као последица пандемије, као и континуираним дигитално-технолошким променама.

Актуелне информације о предстојећој конференцији можете пратити на веб-сајту **iaevg.com/event-4860076.**

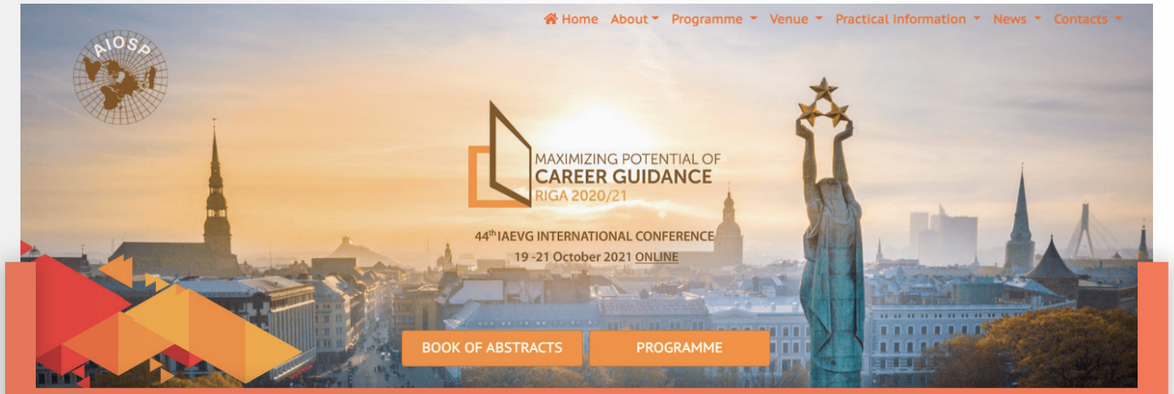

Активности у циљу подршке каријерним практичарима у раду са избеглицама

У априлу 2022. године, у оквиру заједничких активности Euroguidance мреже, реализован је низ вебинара, те представљени ресурси намењени каријерним практичарима који раде са избеглицама из Украјине. Такође, на веб-сајту *Euroguidance* мреже може се наћи низ практичних смерница у погледу различитих фактора и ширег контекста који утичу на образовне и каријерне транзиције, које представљају користан ресурс за све каријерне практичаре што раде са корисницима из различитих осетљивих група. Више о томе погледајте на веб-сајту *Euroguidance* мреже: **euroguidance.eu/news/resources-for-guidance-professionals-working-with-refugees**

Представљен Нацрт закона о радној пракси

У циљу израде правног оквира за регулисање радних пракси, у децембру 2021. године, представљен је Нацрт закона о радној пракси, након чега је одржана јавна расправа на којој су актери у области младих, запошљавања и образовања дискутовали о предлозима што се тичу старосних ограничења за одлазак на праксу, као и износу надокнаде за практиканте и административним процедурама за послодавце који ће ангажовати практиканте. Информације у вези са евентуалним изменама и допунама предложеног Нацрта, те даљи кораци у вези са усвајањем закона очекују се у наредном периоду.

Учење кроз рад спроводи се на девет високошколских установа у Србији

У сарадњи са пројектом *Redis 2030 – Подршка ЕУ за реформу образовања у Србији*, на три факултета и шест академија струковних студија спроводи се учење кроз рад.

Дуално образовање и учење кроз рад у средњим школама спроводе се од 2017. године, када је усвојен Закон о дуалном образовању. Поред тога, учење кроз рад спроводи се и на високошколским установама, а носиоци овог процеса тренутно су Факултет техничких наука у Чачку, Пољопривредни факултет у Новом Саду и Машински факултет у Нишу. Учење кроз рад тренутно се реализује кроз 32 студијска програма.

Одржана конференција UNMUTE: *A region fit for YOU(th)*

У оквиру пројекта Омладинске лабораторије Западног Балкана у организацији Савета за регионалну сарадњу, 14. јуна 2022. године у Београду одржана је завршна конференција прве Омладинске лабораторије Западног Балкана (*WBYL*) на тему незапослености младих. Конференција под називом *UNMUTE: A region fit for YOU(th)* окупила је више од 40 младих и доносилаца одлука из региона како би представили своје активности и решења за изазове са којима се млади сусрећу када је у реч о запошљавању, младима из NEET категорије и Гаранцијама за младе.

Пројекат Омладинске лабораторије Западног Балкана трогодишњи је пројекат подржан од Европске уније, у организацији Савета за регионалну сарадњу. У оквиру прве Омладинске лабораторије Западног Балкана, млади су, заједно са доносиоцима одлука, у претходних годину и по дана радили на амандманима закона, путањама како да се образовни систем прилагоди тржишту рада и обрнуто, али и на бројим извештајима о тренутном положају младих на тржишту рада. Према плану, пројекат траје до јануара 2023. године.

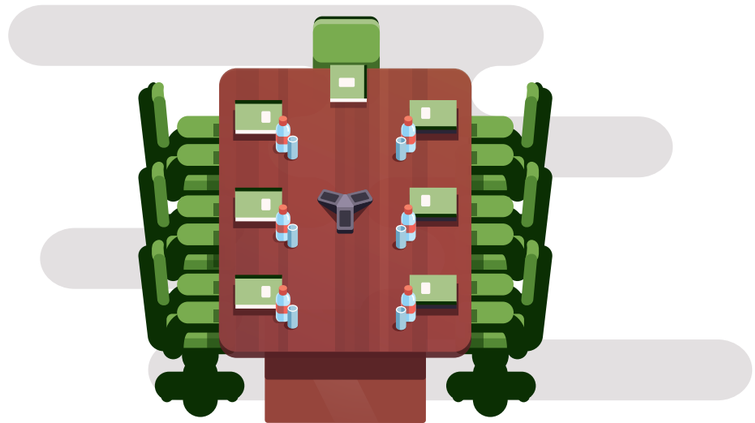

Представљен онлајн курс „Каријерно вођење и развој запослених"

У склопу конференције под називом „Каријерно вођење и саветовање запослених – подстицаји за нове теорије и праксу" одржане у организацији Београдске отворене школе (БОШ) поводом завршетка Еразмус+ пројекта *CONNECT*, 1. јула 2022. године у Београду, представљен је онлајн курс „Каријерно вођење и развој запослених".

Поменути курс представља део пакета ресурса за актуелне и будуће каријерне практичаре, који су развијени у оквиру међународног пројекта „Повезивање каријерног вођења и саветовања и развоја људских ресурса у компанијама кроз високо образовање и обуке" (*CONNECT – Connecting Career Counselling and Human Resource Development in Enterprises for Higher Education and Training in Practice*).

Како је најављено, курс би ускоро требало да буде доступан у склопу обуке за запослене у области људских ресурса, а у наредном периоду планира се и укључивање у курикулум у високом образовању кроз тему каријерног вођења и развоја запослених.

Координатор на пројекту био је Универзитет за примењене студије рада из Немачке, а пројекат су заједно спровеле Београдска отворена школа, Универзитет у Падови (Италија), Дунавски Универзитет Кремс (Аустрија), Сацион – Универзитет примењених наука (Холандија), организација *Ison Psychometrica* (Грчка) и Каунас – Технолошки универзитет (Литванија).

Више о самом пројекту можете сазнати на линку: **connect-erasmus.eu/**

ЕВРОПСКИ ПРИМЕРИ ПРАКСИ У ОБЛАСТИ КВИС У ПОГЛЕДУ КАРИЈЕРНИХ ТРАНЗИЦИЈА

Каријерне транзиције представљају периоде преласка из једног у други ниво образовања, те прелазак из образовања на тржиште рада. Такође, специфичне промене на тржишту рада изазване различитим факторима, такође захтевају прилагођавање попут промене позиције, делокруга или сектора рада, те на тај начин такође представљају својеврсне каријерне транзиције.

Наведени прелазни периоди имају одређене сличности у погледу потреба за прилагођавањем на новонастале промене, али свака од ових транзиција има и своје специфичности и изазове у односу на циљну групу на коју се односе, период у коме се дешавају и многе друге факторе.

У односу на циљну групу корисника са којима раде и изазове са којима се корисници у односу на транзиторни период суочавају, каријерни практичари користе различите приступе, методе, технике и алате како би развили осетљивост за што боље разумевање потреба корисника у циљу пружања подршке и оснаживања корисника у отварању за различите каријерне опције и развој вештина управљања каријером.

Размена примера добре праксе међу каријерним практичарима значајан је извор идеја за осмишљавање и развој активности, метода и услуга за пружање подршке корисницима у различитим изазовима на којима се на каријерном путу суочавају. Такође и у периодима када се корисници на том путу нађу на раскрсници и осете потребу за смерницама. У том смислу, у оквиру заједничких активности *Euroguidance* центара из Србије, Чешке, Словачке и Летоније, сваке године објављује се публикација примера добре праксе у области каријерног вођења и саветовања (КВиС), награђених на националним такмичењима у поменутим земљама.

У поменутој публикацији, уз примере добре праксе у области КВиС из Чешке, Словачке и Летоније, нашли су се и носиоци прве три награде на шестом Националном такмичењу добрих пракси у области КВиС *Euroguidance* центра у Србији: *Зум кафица* Центра за развој каријере Универзитета у Београду, *Билингвалне СТЕМ научнице Удружења „руСТЕМ"* и *Јаки млади – социјална инклузија и економска одрживост младих у ризику Организације „СОС Дечија села"*.

Поменути примери добре праксе у нашој земљи нешто детаљније су представљени у претходном броју Билтена, а у наставку вам представљамо и неколико примера добре праксе из других земаља Европе.

Публикацију на енглеском језику можете погледати на линку: **euroguidance.eu/resources/publications/other-publications/the-national-career-guidance-awards-2021**

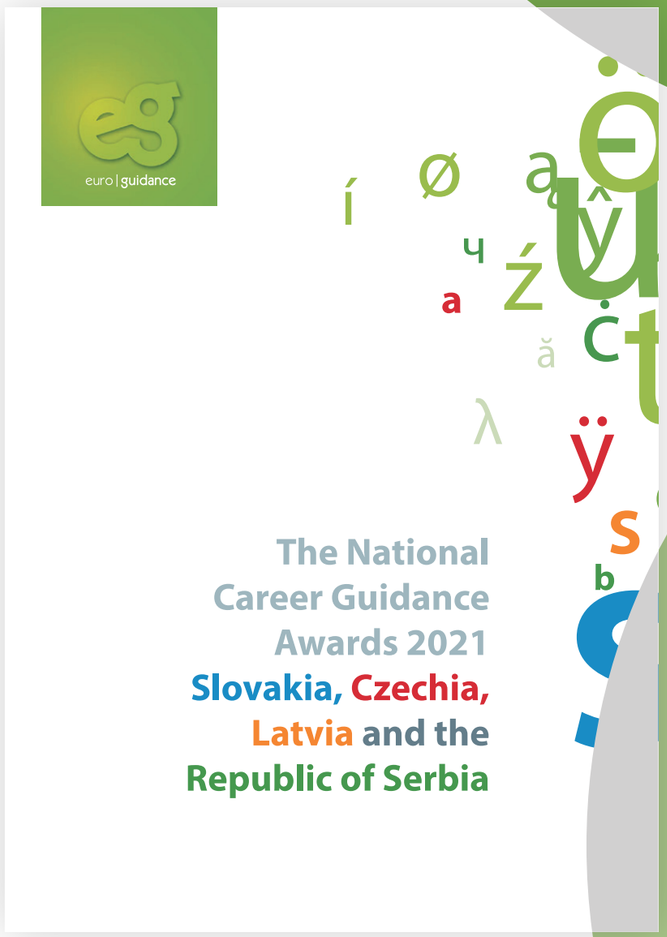

1. *Nexteria*, Словачка

Развој компетенција и образовне активности усмерене на каријеру

„*Nexteria*" је словачка невладина организација која се бави програмима професионалног развоја за младе у циљу њиховог повезивања са компанијама, организацијама и јавним сектором. Програм се једним делом одвија уживо, а делом у онлајн формату. Главни развојни програм „Nexteria – академија лидерских вештина" („*Nexteria Leadership Academy*"), подељен је на три нивоа:

1) самоспознаја и развој самопоуздања;
2) вештине управљања и лидерске вештине;
3) самостални пројекат.

Обухвата курсеве, радионице, дискусије и менторство. Догађаји на тему каријере организовани су у различитим форматима, као што су округли столови или кратки интервјуи са извршним директорима. Студенти који су учествовали сматрају да је практично искуство које су стекли веома драгоцено. Невладина организација такође води иницијативу „*Nexteria* послови" („*Nexteria jobs*"), која пружа значајне прилике за запослење заинтересованим кандидатима.

2. Милан Гергел, Национална служба за запошљавање у Зволену, Словачка

Развој компетенција за прелазак из образовања на тржиште рада

Једна од услуга које нуди Национална служба за запошљавање у Зволену укључује бројне активности каријерног вођења за средњошколце.

Активност која је награђена на такмичењу добрих пракси односи се на ученике од другог до четвртог разреда средње школе и усмерена је на повезивање образовања и света рада. Циљ активности је пружање подршке ученицима у развоју њиховог вештина управљања каријером. Обухваћене области се фокусирају на самоспознају, истраживање каријере, оријентацију на тржиште рада и развој компетенција важних за тражење посла.

Поред тога, служба је комбиновала различите активности, као што су квизови, циклус групних саветодавних састанака и презентације метода које се примењују у оквиру процеса регрутације.

3. Ивита Онзуле, каријерни практичар у Средњој стручној школи „Валмиерас техникумс", Летонија

Интервенција у образовању за каријеру: Онлајн активности за развој каријере за ученике средње стручне школе и њихове родитеље

Током школске 2020/21. године у Средњој стручној школи „Валмиерас техникумс", реализован је низ активности у онлајн-формату за ученике и родитеље у циљу развоја вештина за управљање каријером и припрема за прелазак на тржиште рада. Активности су обухватиле реалне сусрете са послодавцима, каријерно информисање о новинама и актуелностима на тржишту рада, радионице на тему писања CV-ја и припрема за интервју, те радионице за развој вештина попут финансијске писмености и безбедности и заштите на раду. Кроз ваннаставне активности, организовани су квизови о различитим занимањима, као и групно саветовање за ученике. У склопу пројекта организовани су и онлајн семинари за родитеље на тему подршке деци у унапређењу вештина управљања каријером.

КАРИЈЕРНЕ ТРАНЗИЦИЈЕ - ИНТЕРВЈУ СА ИВОМ ЧЕРЊА РАЈТЕР

О каријерним транзицијама разговарали смо са Ивом Черња Рајтер, која је као говорник учествовала на међународном семинару "Транзиције у образовању – улога каријерног вођења" који је 15. и 16. септембра 2022. године одржан у Београду у организацији Фондације Темпус.

1. Транзиције, односно преласци на наредни ниво образовања, или из школовања на тржиште рада, могу бити заиста изазовни периоди. Шта је важно да имамо на уму у погледу пружања подршке корисницима у посебно осетљивим периодима живота, попут адолесценције?

Каријерни савјетници би требали обратити позорност на заштитне и ризичне факторе сваког адолесцента. Друштвене прилике, социо-економски статус, породичне околности, све то треба узети у обзир приликом каријерног савјетовања адолесцената. Основни циљ каријерних савјетника требало би да буде на оснаживању самопоимања адолесцената, познавања свијета рада, препознавања дисфункционалних увјерења о каријери и подизања разине професионалне зрелости.

2. Адолесценција је, сама по себи, турбулентан период – од „свашта ме занима" до „ништа ме посебно не интересује". Колико је стабилност интересовања у том смислу реална опција?

Професионални интереси прилично су стабилни, а адекватну структуру попримају око четрнаесте године. При преласку из основне у средњу школу нешто је теже ослонити се на интересе, а ни ученици немају адекватну ниво професионалне зрелости за одабир занимања. Међутим, при завршетку средње школе професионални интереси требали би бити стабилни. Оно што варира је вјероватно мотивација, те је кроз интервенције ученике важно потицати на размишљање о властитом професионалном развоју.

3. У односу на то да ли се млади по завршетку средњошколског образовања одлуче за наставак школовања, или пак за излазак на тржиште рада, специфични су и изазови са којима се суочавају... О чему би каријерни практичари који пружају подршку младима требало да поведу рачуна?

Иако су изазови специфични, заправо је најважнија одлука иста – одабир занимања. Оне који одлазе на тржиште рада важно је припремити и развити вјештине проналаска посла. Код особа које уписују студиј треба освијестити да заправо доносе исту одлуку, као и они који се запошљавају. Студиј требају бирати на темељу занимања које ће након завршетка студија обављати с обзиром на то да студиј траје пет година, а радни вијек више од тридесет.

4. У контексту каријерне зрелости, који концепт Вам се чини прихватљивијим: јасност и стабилност у погледу интересовања или флексибилност и отворене опције у складу са променама на тржишту рада?

Иако су професионални интереси стабилни, појединци одлуке о каријери доносе тијеком цијелог живота. Флексибилни смо приликом одабира школовања с обзиром на наше обитељске прилике, мјесто становања итд. Али флексибилност је важна и када се већ налазимо у свијету рада.

5. Шта би онда била каријерна зрелост, а шта каријерна спремност? Које компетенције код корисника је важно да развијамо како би им олакшали процес доношења каријерних одлука?

Каријерна зрелост заправо је спремност за доношење важних професионалних одлука, али она је пуно шири појам од спремности. Она нпр. укључује и самоефикасност у доношењу одлука о будућој каријери. Код ученика је важно развијање појма о себи, који укључује познавање професионалних интереса, вриједности, али и познавање свијета рада. Ученике треба оснажити и информирати их гдје могу пронаћи важне информације о будућем образовању или запошљавању.

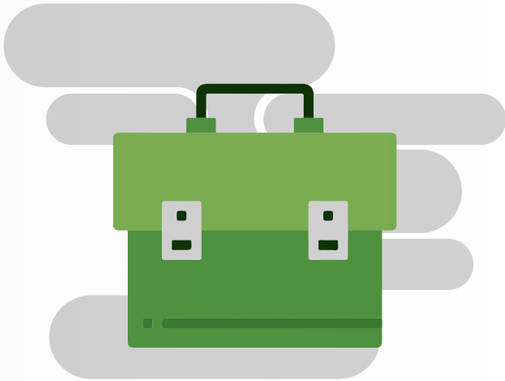

др Ива Черња Рајтер дипломирала је психологију на Свеучилишту у Загребу 2012. године. Радила је као спољни сарадник на Катедри за методологију истраживања социјалног рада и социјалне политике Правног факултета Свеучилишта у Загребу. Од 2014. године, ради као асистент на Одсеку за психологију Свеучилишта у Загребу, где је ангажована и као каријерна саветница у Центру за развој каријере. Учествовала је у два истраживачка пројекта Хрватске фондације за науку: „Струковни развој у адолесценцији: постављање модела транзиције каријере адолесцената" и „Модел слободног избора каријере: улога аутономне мотивације за каријеру и заштитни фактори и фактори ризика у развоју каријере адолесцената". Докторирала је 2022. године, у области каријерне зрелости.

ГОДИНА ЈУБИЛЕЈА

Ове године обележава се **35 година програма Еразмус+**, највећег програма Европске уније у области образовања, младих и спорта. Од 2014. године, преко 850 установа и организација из Републике Србије унапредило је свој рад, а сви који су били укључени у Програм имали су прилику да унапреде своје компетенције кроз размену искустава са колегама из иностранства кроз 4300 пројеката.

35 година

© Европска унија 2022

У Републици Србији активности у оквиру Еразмус+ програма промовише и спроводи **Фондација Темпус, која ове године обележава 20 година рада.** Током читавог периода Фондација Темпус је континуирано доприносила развоју европских стандарда у образовању, приближавању концепта европске димензије у области образовања, промовисању и популаризацији питања везаних за област образовања, образовних политика и политика младих.

20 ГОДИНА ФОНДАЦИЈА ТЕМПУС

30 GODINA GODINA

euro | guidance

У оквиру Фондације Темпус већ **10 година у Републици Србији кроз активности националног *Eurogidance* центра** спроводе се активности ***Euroguidance* мреже** – европске мреже за подршку каријерном вођењу и саветовању, која промовише европску димензију каријерног вођења и пружа релевантне информације о каријерном вођењу и мобилности, а која ове године **слави свој 30. рођендан.** Сви национални центри у оквиру мреже успешно промовишу сарадњу актера у области каријерног вођења и саветовања, њихово умрежавање, те организацију обука и других могућности за учење и размену.

У години јубилеја сумирамо резултате које смо до сада постигли и радујемо се новим успесима у годинама које су пред нама.

МОБИЛНОСТ

ЕВРОПСКА ГОДИНА МЛАДИХ
(European Year of Youth)

Европска комисија прогласила је 2022. годину Европском годином младих, чиме се посебна пажња придаје положају младих у Европи. Све са жељом да се развијањем дијалога са младима о њиховом виђењу властите улоге у европској будућности оснажи њихово активно учешће у друштву. Главни циљеви ове иницијативе су промоција могућности које Европска унија пружа младима, поготово у контексту превладавања негативних ефеката пандемије *COVID-19*, као и пружање подршке младима, са посебним фокусом на особе са смањеним могућностима и оснаживање активног учешћа младих у друштву.

Ради промовисања Европске године младих, покренута је посебна подстраница на Европском порталу за младе. На њој је могуће пронаћи детаљније информације о самој иницијативи, као и информације о осталим програмима и приликама за младе, које реализује Европска унија. У оквиру странице посвећене Европској години младих налази се и мапа #EYY активности широм Европе, које су намењене младима. Активности обележене на мапи, у које спадају радионице, тренинзи, конференције, фестивали, концерти, такмичења итд., могу бити реализоване како уживо, тако и у онлајн формату. У оквиру мапе активности могуће је претраживати активности по различитим критеријумима, путем одабира филтера, као што су: држава у којој се активност реализује, тема активности, формат реализације активности, тип активности и слично.

У складу са тим, организације и установе активне у сектору младих, као и неформалне групе младих из Србије, које до краја 2022. године планирају да организују неку активност или догађај који би могао бити интересантан за младе, могу поделити своју активност на мапи *#EYY* догађаја и на тај начин промовисати своју активност у европском контексту и дати свој допринос оснаживању младих у оквиру иницијативе.

У склопу Европске године младих покренута је и гласовна платформа *Youth Voices,* путем које млади могу оставити гласовну поруку и исказати своје мишљење на неку од следећих девет тема: европске вредности, уметност и култура, дигитализација, образовање и мобилност у образовању, запошљавање, екологија, млади и свет, инклузија и здравље, квалитет живота и спорт. Остављањем своје поруке на платформи млади ће имати прилику да преузму активну улогу у креирању будућности Европе, будући да ће њихове поруке моћи да чују други млади људи, као и доносиоци одлука у Европској унији.

Детаљније информације о Европској години младих, као и о приликама за младе у оквиру ове иницијативе Европске уније могуће је пронаћи на веб-страници **https://europa.eu/youth/year-of-youth_en.**

DiscoverEU
ИНИЦИЈАТИВА ЗА ОСАМНАЕСТОГОДИШЊАКЕ

DiscoverEU иницијатива је новина у оквиру Еразмус+ програма и пружа могућност осамнаестогодишњацима из држава пуноправних учесница програма (свих 27 земаља чланица Европске уније, Исланд, Лихтенштајн, Северна Македонија, Норвешка, Турска и Србија) да путују до 30 дана у најмање једну земљу која учествује у програму. Од 2022. године иницијатива је доступна и осамнаестогодишњацима из Србије.

Учешћем у иницијативи стиче се могућност освајања путних пропусница и картице са попустима, а кандидат бира да ли жели да путује сам или у групи до пет особа. Кроз ово путовање млади стичу знања о културној баштини и историји Европе, раде на побољшању својих вештина и отворености ка другим културама.

Конкурс се отвара два пута годишње, у пролеће и јесен. Пролећни конкурс за 2022. годину одржан је у априлу и том приликом 55 младих из Србије освојило је путне пропуснице и добило прилику да путује Европом. Тим поводом, Фондација Темпус је у Београду организовала састанак пре одласка на путовање са добитницима пропусница.

Ту су млади добили корисне информације о иницијативи и отклонили све недоумице са којима су се сусрели у планирању свог путовања. Осим тога, организовано је и тродневно дружење за младе из иностранства који учествују у иницијативи, а одабрали су Србију као једну од држава на свом пропутовању. Овом приликом за њих је обезбеђен смештај у Београду и посета најзанимљивијим деловима града, као и организован обилазак у пратњи туристичког водича.

DiscoverEU иницијатива доступна је и учесницима са инвалидитетом или неким другим здравственим проблемом, који отежава њихово самостално кретање, те пружа неопходну подршку у складу са потребама учесника. Осим тога, млади са смањеним могућностима могу да остваре учешће у *DiscoverEU* иницијативи и кроз пројекте инклузије.

Све информације о *DiscoverEU* иницијативи могу се пронаћи на Европском порталу за младе **https://europa.eu/youth/discovereu** или на сајту Еразмус+ програма у Србији **https://erasmusplus.rs/discovereu/.**

#DiscoverEU

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА ОБРАЗОВАЊА

Фондација Темпус и иницијатива *Study in Serbia* пружају заинтересованим страним кандидатима информације о могућностима за студирање у Србији и кроз бројне активности континуирано подстичу интернационализацију високог образовања у Србији.

ОБУКЕ ЗА ИЗВОЂЕЊЕ НАСТАВЕ НА ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ НА НАЈВЕЋИМ ДРЖАВНИМ УНИВЕРЗИТЕТИМА

Након пројекта "Обука за подстицање развоја студијских програма и подизање квалитета наставе на страним језицима" спроведеног 2019. године, током 2021. године су кроз нови пројекат настављене активности у виду обука предавача за извођење наставе на енглеском језику на четири највећа државна универзитета у Србији: Универзитету у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу.

Основни циљ новог пројекта, реализованог уз подршку Амбасаде Сједињених Америчких Држава (САД) у Београду у току зимског семестра академске 2021/2022. године, био је да предавачи наведених универзитета унапреде своје вештине и оснаже се у спровођењу целокупних студијских програма на енглеском језику (*English as a Medium of Instruction – EMI*), чиме би био подржан процес интернационализације високог образовања у Србији.

Јавни позив за учеснике спроведен у септембру/октобру 2021. године, изазвао је велико интересовање предавача. Самим обукама претходила је једнодневна радионица за тренере, за чије потребе је ангажован амерички експерт који је поделио америчку перспективу на тему интернационализације и енглеског језика као средства за извођење наставе. Обуке су спроводили професори енглеског језика запослени на филолошким/филозофским факултетима који су саставни делови сва четири универзитета. За сваку групу учесника, обука се састојала од дванаест двочаса посвећених настави и три двочаса посвећених такозваним микрочасовима током којих су полазници имали прилику да примене стечено знање и добију повратне информације од тренера. Уместо планираних 120, обуку је успешно похађало укупно 149 полазника – предавача из најразличитијих студијских области. Наставак пројекта планира се и у наредном периоду.

ПРОМОЦИЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И МОГУЋНОСТИ СТУДИРАЊА У СРБИЈИ НА СВЕТСКОМ САЈМУ *EXPO* У ДУБАИЈУ

У сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја, иницијатива *Study in Serbia* средином децембра 2021. учествовала је на светском сајму Expo 2020 у Дубаију. Путем групне презентације и неколико индивидуалних састанака, могућности за студирање у Србији презентоване су заинтересованим представницима високошколских установа и организација за регрутацију студената за студије у иностранству из Уједињених Арапских Емирата и шире. Као наредни корак, у првој половини 2022. године, иницијатива је организовала седам састанака заинтересованих појединачних регрутерских организација из УЕА са појединачним високошколским установама из Србије, а као резултат су склопљени и први уговори о сарадњи у циљу организоване регрутације страних студената за студије у Србији.

КОНТИНУИРАНО ИНФОРМИСАЊЕ И ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ АЖУРНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СТУДИРАЊУ У СРБИЈИ

Иницијатива *Study in Serbia* наставила је континуиране активности пружања ажурних информација о образовном систему и могућностима студирања у Србији путем вебинара, е-поште, друштвених мрежа, као и упућивањем на базу образовних могућности *Study in Serbia* и одговарајуће публикације. На наведене начине је током претходних годину дана око 400 потенцијалних кандидата за студије у Србији добило тражене информације, а приметан је тренд све већег интересовања страних држављана за упис или наставак средњег образовања у нашој земљи.

Поред тога, свим заинтересованим страним студентима на сајту **www.studyinserbia.rs** доступно је ажурирано, електронско издање каталога студијских програма у Србији акредитованих за извођење на енглеском језику за академску 2022/23. годину, а у склопу ажуриране брошуре *Study in Serbia*. Ова публикација на свеобухватан начин пружа опште информације о високом образовању у Србији. Представља водич кроз претрагу студијских програма и високошколских установа и указује на процедуре за пријаву, визе, признавање стеченог образовања, тражење смештаја и слично, али и нуди корисне информације о путовањима, слободном времену и свакодневном животу у Србији.

CEEPUS ПРОГРАМ УНИВЕРЗИТЕТСКЕ РАЗМЕНЕ

Central European Exchange Programme for University Studies (CEEPUS) је средњоевропски програм универзитетске размене који омогућава академску размену студената и наставног особља са високошколских установа из земаља чланица програма. *CEEPUS* програм је заснован на међународном споразуму чије су потписнице, сем Србије, и Аустрија, Чешка, Мађарска, Пољска, Румунија, Северна Македонија, Албанија, БиХ, Бугарска, Молдавија, Црна Гора, Хрватска, Словачка и Словенија.

У зависности од академске сврхе боравка, студенти у оквиру *CEEPUS* програма имају могућност да академску размену реализују у облику семестралних боравака, краћих истраживачких боравака или као учесници кратких групних активноси (летња/зимска школа). Сврха мобилности наставног особља је спровођење предавачких/менторских активности.

Мобилности кандидата се у оквиру *CEEPUS* програма првенствено одвијају у оквиру тзв. мрежа, односно партнерства високошколских установа из земаља чланица програма. Мреже су усмерене су ка истраживању одређеног подручја од заједничког значаја за све високошколске установе које учествују у раду конкретне мреже. У ограниченом обиму, мобилности се могу одобрити и кандидатима изван мрежа (тзв. *Freemover*) али под одређеним условима и између институција које су прихватљиве за учешће у програму.

CEEPUS програм је основан 1994. године, а тренутно је актуелан трећи циклус спровођења овог програма (*CEEPUS III*), који ће трајати до 2025. године.

Више информација о *CEEPUS* програму доступно је на:
http://ceepus.rs и
www.ceepus.info

АКРЕДИТОВАНА ОБУКА ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ

У процесу акредитације програма сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника за школску 2022/2023, 2023/2024. и 2024/2025. годину, Завод за унапређивање образовања и васпитања (ЗУОВ) акредитовао је неколико обука Сектора за опште, стручно и образовање одраслих Фондације Темпус.

Једна од обука носи назив „Успостављање и унапређење међународне сарадње школе". Циљ јој је унапређење компетенција учесника семинара за остваривање међународне, међуинституционалне, као и сарадње на нивоу школе у циљу развоја пројеката сарадње и грађења веза ради размене, унапређења образовних процеса и међусобног учења.

Обука траје 1 дан, носи 8 бодова стручног усавршавања и налази се под каталошким бројем 202. Учешће на свим обукама Фондације Темпус је бесплатно.

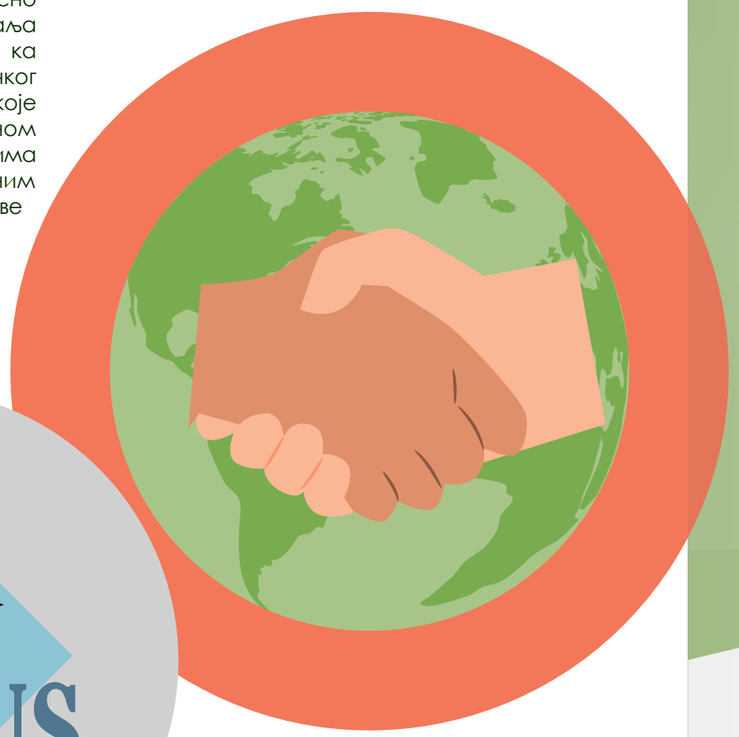

EUROPASS

EUROPASS ЦЕНТАР

2 акредитована семинара стручног усавршавања

5 година постојања у оквиру Фондације Темпус

10+ вебинара за наставнике о коришћењу *Europass* алата у личне и професионалне сврхе

20+ радионица за средњошколце „Како написати добар *CV*"

1500+ издатих *Europass* докумената о мобилности

europass

EUROPASS ПЛАТФОРМА И УПРАВЉАЊЕ КАРИЈЕРОМ

Нови *Europass* је замишљен као јединствена европска платформа за управљање вештинама, као и за планирање учења и каријере. Овај некомерцијални онлајн алат пружа прегршт нових могућности за целоживотно управљање каријером, од којих ћемо у наставку издвојити неке:

- **Е-портфолио** – подршка појединцима у документовању и описивању вештина, квалификација и искустава, као и у управљању каријером из перспективе целоживотног учења.
  Креирањем профила и додавањем података о формалном и неформалном образовању у библиотеку, корисник богати свој е-портфолио, чиме омогућава себи увид у то где се у својој каријери налази и шта још жели да научи или чиме да се бави. У том смислу, кажемо да је е-портфолио процес који корисника подстиче на сталну рефлексију о свом образовању и каријери.
  Такође, е-портфолио је уједно и производ који се може користити као доказ вештина при пријављивању на различите конкурсе.
- **Пружање информација** – скуп информација и повезивање са националним пружаоцима услуга како би се кориснику омогућило да лако пронађе посао, студијски програм, курс или локалну подршку за наставак каријере.
  Europass платформа обилује информацијама о приликама за учење и рад у Европи, а корисницима који направе профил постају доступне и могућности за персонализоване сугестије за наставак образовања или каријере, у складу са њиховим интересовањима, вештинама и квалификацијама.
- **Дељење података** – лако дељење информација о вештинама и квалификацијама међу различитим европским сервисима.
- **Дигитална уверења** – јединствени европски оквир за издавање дигиталних уверења о учењу или усавршавању.

Увезивање различитих европских сервиса, као и процес креирања дигиталних уверења, још увек су у процесу развоја. Ипак, како се очекује да *Europass* платформа постане један од главних алата за управљање каријером у Европи, вреди већ сада креирати профил и припремити се за дигиталну трансформацију управљања каријером.

Каријерни практичари *Europass* алате могу користити за потребе управљања сопственом каријером, али и примењивати у раду са корисницима услуга КВиС. *Europass* центар редовно организује активности намењене наставницима, омладинским радницима, каријерним практичарима и другим заинтересованим појединцима у форми вебинара, акредитованих семинара, презентација и слично. Активности покривају теме употребе платформе од регистрације, преко креирања профила и претраге доступних ресурса, као и употребу *Europass* алата за креирање CV-ја, пропратног писма и дељење одабраних докумената са другима.

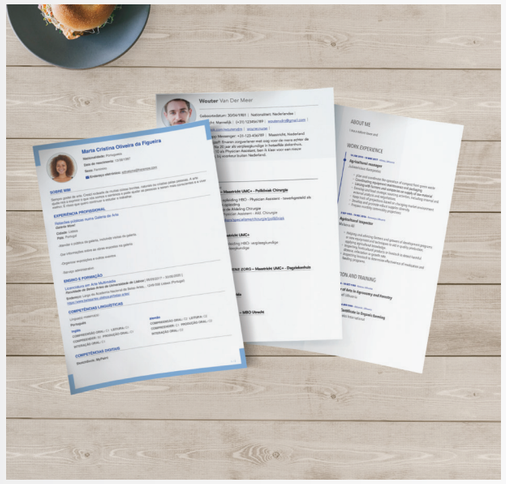

EUROPASS ДОКУМЕНТ О МОБИЛНОСТИ – ПРЕПОЗНАВАЊА ИСХОДА УЧЕЊА ТОКОМ МОБИЛНОСТИ

Од 2017. године учесницима из Србије издато је преко 1600 *Europass* докумената о мобилности. Интересовање за добијање документа о мобилности расте из године у годину (изузимајући 2020. годину када је због ситуације са пандемијом *COVID-19* велики број мобилности отказан). Година 2022. рекордна је по томе што је већ у првој половини године пристигло дупло више захтева за издавање докумената него што је то раније био случај за читаву годину. Прегледом докумената од стране запослених у *Europass* центру утврђено је да расте и квалитет самих докумената, што указује и на раст капацитета организација и појединаца за препознавања исхода учења током мобилности.

Europass документ о мобилности није само папир који потврђује да се мобилност догодила. С обзиром на то да се попуњавање докумената врши на крају мобилности, то је прилика за представнике установа које организују мобилност да преиспитају очекиване исходе учења, али и да препознају скривене исходе, односно оне које нису унапред предвидели. Са друге стране, издати документ помаже појединачном учеснику да своје искуство у иностранству преточи у конкретно стечене вештине, које затим може додати у свој CV.

Нова *Europass* платформа омогућава корисницима да документе попут *Europass* документа о мобилности депонују у своју библиотеку и тако их безбедно чувају и деле са другима, као доказ искустава и стечених вештина.

euro | guidance

Erasmus+
Обогаћује животе, шири видике.

ФОНДАЦИЈА ТЕМПУС

ЕЛЕМЕНТИ ПОДРШКЕ РАЗВОЈУ ОБРАЗОВАЊА

Sufinansira Evropska unija

Овај документ је финансиран средствима Европске уније. Публикација одражава само становишта аутора и не нужно становишта Европске уније и Извршне агенције у области образовања, медија и културе (*EACEA*). Ни под којим условима се Европска унија ни *EACEA* не могу сматрати одговорнима за садржину документа.